

Nr 11.

Ankom till riksdagens kansli den 26 februari 1925 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om viss lagstiftning rörande avtal om upplåtelse av mark för elektriska ledningar eller andra för distribution av elektrisk energi behövlige anläggningar.

Uti en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 112, vilken behandlats av första lagutskottet, har herr *Hedin* hemställt, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag till sådan förändrad lagstiftning, att avtal om upplåtelse av mark för elektriska anläggningar eller andra för distribution av elektrisk energi behövlige anläggningar måtte med minsta omkostnader kunna säkerställas under möjligast enkla och betryggande former.

Till stöd för denna sin hemställan har motionären anfört följande:

»Den synnerligen omfattande och alltjämt växande distributionen av elektrisk energi å landsbygden har medfört ett ökat behov att kunna säkerställa avtal om nyttjanderätt till mark för elektriska ledningar och andra för kraftdistribution erforderliga anläggningar under möjligast enkla och betryggande former.

Upplåtelse av mark för nämnda ändamål sker f. n. — oavsett mera sällan förekommande förvärv med äganderätt — i allmänhet på följande sätt:

- a) genom expropriation,
- b) genom avtal som intecknas (servitutsinteckning),
- c) genom avtal som icke intecknas.

Expropriation medför visserligen god trygghet men på samma gång i förhållande till ändamålet oproportionerligt besvär och höga kostnader. Expropriation brukar därför endast tillgripas, då frivillig överenskommelse ej kunnat träffas på rimliga villkor. Särskilt för mindre företag ställer sig expropriationsförfarandet allt för omständligt och dyrbart.

Intecknade avtal användas därför i mycket stor omfattning, men även härvid efterdras en rätt så omständlig behandling med vidlyftiga inteckningsprotokoll m. m.

Då en del fastigheter kunna vara högt intecknade, bliva servitutsinteckningarna i motsvarande mån osäkra och kunna vid exekutiv auktion förfalla, varefter en ny ägare är oförhindrad begära ny och t. o. m. förhöjd ersättning.

Servitutsinteckningarna medföra därtill ofta nog olägenheter och besvär för alla parter vid förekommande relaxering av penninginteckningar.

Bihang till riksdagens protokoll 1925. 9 saml. 1 avd. 8 häft. (Nr 11.)

På grund av kostnader, besvär och delvis osäkerhet är därför även denna form för markupplåtelseernas säkerställande icke fullt tillfredsställande, och gäller detta i synnerhet för mindre distributionsföretag med begränsade tillgångar.

Icke intecknade avtal komma på grund härav till användning i rätt avsevärd utsträckning, trots den härmed förenade olägenheten av mindre säkerhet för avtalets bestånd.

Ett mera praktiskt och betryggande ordnande av ifrågavarande slags avtal är därför numera ett önskemål, vilket torde kunna genomföras på olika sätt.

Exempelvis vore det tänkbart, att frivilligt uppgjorda avtal genom en enkel procedur vid vederbörande domstol kunde i fråga om säkerhet bliva jämställda med genom expropriation förvärvad rätt.

Själva inteckningsförfarandet kunde även förenklas och exempelvis ske genom en kortfattad anteckning i inteckningsboken, i vilket fall bestyrkta avskrifter å avtalen dock skulle ingivas till vederbörande domstol för granskning och förvarande uti särskilt register. Inteckningsboken skulle sålunda ej behöva belastas med avskrifter å kontrakten.

Vid dylikt förfaringssätt skulle det vid domstolen erforderliga skrivarbetet i hög grad minskas. Sedan dylik anteckning i inteckningsboken verkställts, skulle bevis därom påtecknas det kontraktsexemplar, som innehaves av ledningens eller anläggningens ägare. Nämda anteckning i inteckningsboken skulle medföra samma rätt som servitutsinteckning enligt nu gällande lag.

Viss tid efter det dylik anteckning i inteckningsboken ägt rum (t. ex. 3 år) och sedan den avsedda ledningen eller anläggningen varit i bruk någon tid (t. ex. minst ett år) borde ifrågavarande avtal därefter bliva för framtiden gällande, oberoende av fastighetens övergång till annan ägare.

Här antydda tillvägagångssätt skulle även kunna tillämpas för äldre, redan intecknade avtal, i vilket fall nu gällande servitutsinteckningar kunde dödas.

Till skydd för inteckningshavare kunde möjligen föreskrivas, att inteckningshavare, som anser att hans säkerhet skulle i något fall äventyras genom här ifrågasatta bestämmelser, må äga rätt att hos domstolen inom viss tid anmäla protest mot nämnda bättre rätt för servitutsinteckningen, i vilket fall den bättre rättsställningen icke skulle träda i kraft, varom anteckning i sådant fall finge göras i inteckningsboken.

Berörda fall torde dock med all sannolikhet bliva ganska sällsynta och sålunda icke medföra någon mera nämnvärd olägenhet.

Även andra sätt att lösa ifrågavarande spörsmål äro tänkbara.»

Utskottet.

De av motionären föreslagna ändringarna i hittillsvarande principer inom inteckningsväsendet anser utskottet icke vara av beskaffenhet att kunna tillstyrkas. Det synes ogörligt, att för ett visst fall fullständigt omkasta nu gällande ordning för inteckningsärendens behandling, så att anteckning i inteckningsprotokollet icke skulle äga rum. Och den privilegierade ställning, som motionären velat tillerkänna servitutsinteckningar av ifrågavarande slag, kan utskottet ej heller finna på något sätt motiverad. Den utväg, motionären velat anvisa de tillbakasatta inteckningarnas innehavare att skydda sina intressen, torde icke vara framkomlig. Huru skulle t. ex. dessa inteckningshavare få kännedom om en deras rätt äventyrande ansökan om servitutsinteckning? Motionären har icke ens gjort en antydning därom. Det skulle möta oöverstigligen svårigheter att genom domstolens eller sökandens försorg underrätta dem, särskilt i sådana fall, där inteckning beviljats å ett löpande skuldebrev.

Under åberopande av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 26 februari 1925.

På första lagutskottets vägnar:

A. ÅKERMAN.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:
från första kammaren: herrar *Åkerman, Hederstierna, Jacob Larsson, Rogberg, Edw. Larson, Klefbeck, P. E. A. Jonsson** och *Ernst Svensson*;
från andra kammaren: herrar *Lindqvist* i Halmstad, *af Ekenstam**, *Jansson* i Edsbäcken^{*)}, *Söderberg, Johansson* i Brånalt, *Karlsson* i Vätö, *Johansson* i Huskvarna och *Carlsson* i Mölndal.

---

^{*)} Ej närvarande vid utlåtandets justering.